

BreukersGodrie De

Symbolische

Stad

Onze toekomst is niets anders dan ons verleden. Alles wat komt was er al, en alhoewel alles stroomt, blijft alles hetzelfde. Deze fundamentele wijsheden lijken op elkaar, komen voort uit de thermodynamica, het boeddhisme en de presocratische filosofie, en klinken als een songtekst van BLØF. Dat maakt ze tot een perfect startpunt voor een zoektocht naar de stad van de toekomst. Daar gaan we.

Wat betekent het wanneer onze toekomst uit niets anders dan verleden bestaat? Hoe moeten we ons dat voorstellen? Laten we eens kijken naar de duurzame stad. Laten we zeggen dat de fiets het daar van de auto gewonnen heeft en dat duurzame fietspaden als feestelijke slingers door de stad hangen. Welk verleden schuilt er in deze fietspaden van de toekomst? Misschien zijn ze van beton, deze fietspaden, omdat beton lang meegaat. In dat geval zit er wellicht grind in, gewonnen rondom de Maas. Door afgravingen zijn daar grindgaten ontstaan waarin op hete zomerdagen jonge gezinnen afkoeling zoeken. Voordat het grind gewonnen werd, lag het duizenden jaren uit te rusten. Het had een lange, vermoeiende reis over de rivierbodem achter de rug. Botsing na botsing rondden de grindkorrels af tot hun huidige vorm. Eerder, toen de korrels nog grof waren, lagen ze als gruis in een bergstroompje, hoog in de oksels van de berg. Samen schoven ze naar beneden, elke lente een stukje. Weg van het gesteente dat ze ooit losliet, die grote oermassa, lang lang geleden tot steen geworden door de lithificatie van bomen, planten en grassen die allang weer zijn uitgestorven.

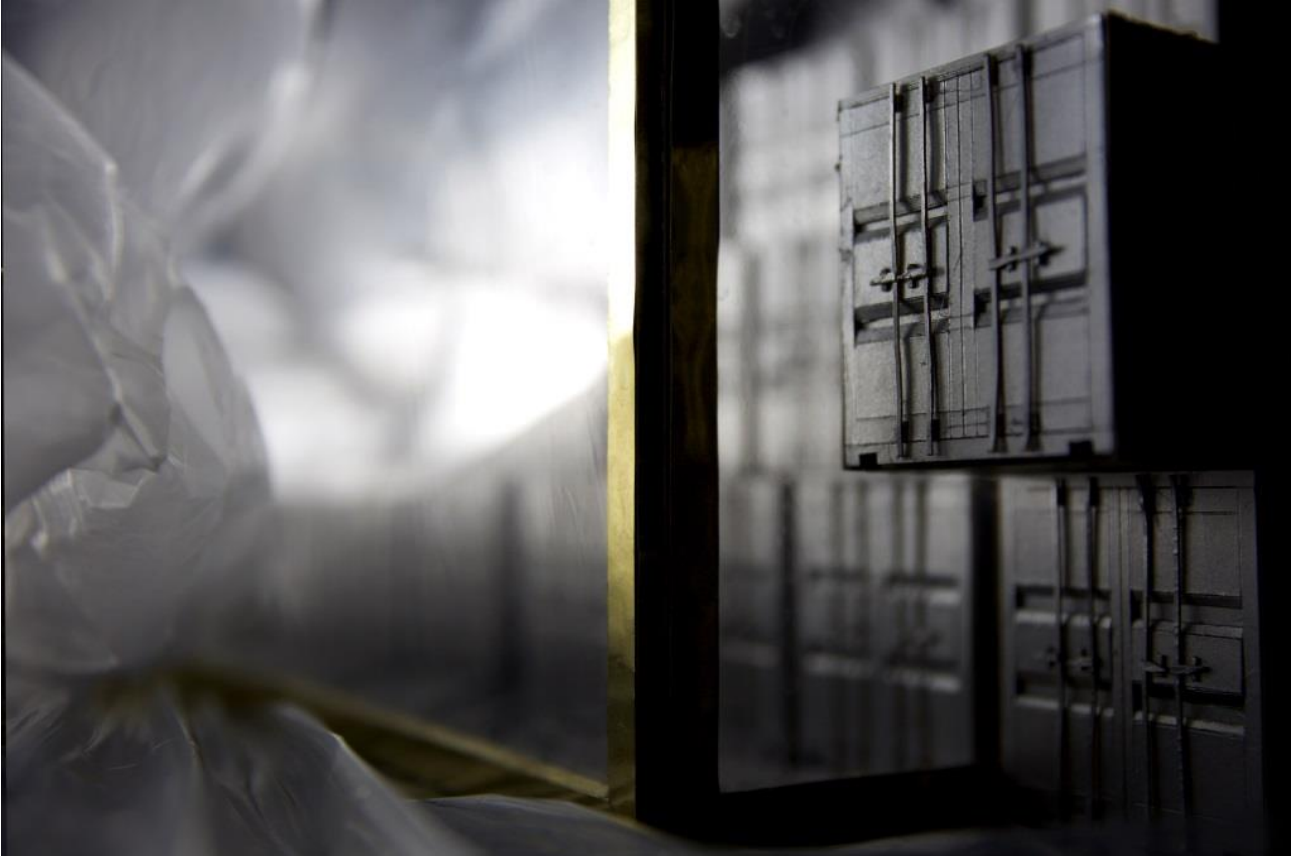
Al dit verleden pakt zich samen in dat ene fietspad, in de stad van de toekomst. Natuurlijk, dit verleden is geconcentreerd, herschikt en anders vormgegeven, maar tegelijk is het onveranderd. Het zijn dezelfde atomen, het is dezelfde energie. Die continuïteit geldt niet alleen voor het materiaal van de stad, maar ook voor de ideeën die het materiaal schikken, voor het DNA dat ermee omgaat, en de woorden die jonge creatievelingen erover op papier zetten.

Dit inzicht is even diepzinnig als triviaal, en is al een mensengeschiedenis lang bekend. Onze verre voorouders wisten ervan, ieder op hun manier. Zij zagen hoe de appels voortkwamen uit de lente. Zij zagen dat een geschoten hert hun kind geworden was, net als de boom trouwens, waarvan men pijl en boog had gemaakt. Toekomst en verleden zijn verwickeld in een spel van geven en nemen, zo meenden zij. Ze zagen het leven als één groot huishouden.

Sinds deze geïdealiseerde oermens zijn we ons meer en meer gaan specialiseren, en is de stad het centrum van specialisatie geworden. Ieder kreeg één, hooguit twee of drie taken in het grote radarwerk zonder blauwdruk. Zo kon het idee ontstaan dat iets uit niets kan voortkomen, dat een plastic kerstman van de Action zo goed als gratis is, dat we 's avonds vlees eten, en dat er gas uit het fornuis komt omdat we aan een knopje draaien. Deze gedachtegang is levensgevaarlijk. Hij zorgt ervoor dat de stad in rap tempo ons gezamenlijke verleden verbruikt. Als de stad niet van gedachten verandert, zal de stad ermee doorgaan tot er geen bruikbaar verleden meer over is, totdat alle materiaal vuilnis geworden is, alle water troebel, alle diversiteit verdwenen, alle veerkracht en reserve uitgeput. Zo leven wij tegenwoordig, in een stad die het verleden vergeten is, en daarmee de toekomst.

Willen wij leven in de stad van de toekomst, dan zullen we moeten leren dat aan die stad ook een historische stad gekoppeld is. Dan zullen we moeten inzien dat niets uit niets voortkomt, en dat het verroeste bierblikje op straat morgen onze waterleiding kan zijn. Maar hoe krijgen we dit voor elkaar? Hoe moeten we onszelf

opnieuw bewustworden van deze oude wijsheid? Zou het helpen wanneer we ons samen verdiepen in de thermodynamica, het boeddhisme en de presocratische filosofie? Moeten we dagelijks een uurtje BLØF luisteren? Waarschijnlijk niet. Waarschijnlijk moeten we iets nieuws verzinnen, iets nieuws op basis van het oude.

Daar zijn vele manieren voor. Gaandeweg het schrijven van dit essay zijn ons al een paar ideeën te binnen geschoten. Zo zouden we een app kunnen bedenken die ons via barcodes de geschiedenissen van alle ingrediënten vertelt. We zouden een slimme afvalbak kunnen maken, die ons belooft wanneer we alle onderdelen van een product in het juiste vakje weggoien. We zouden ons papier naar hout kunnen laten ruiken, op onze zalmverpakking thrawlers tekenen, een opera voor een grindkorrel schrijven. Ja, deze oergedachte leent zich voor wel duizend kleine toepassingen, maar wij hebben uiteindelijk voor één groot visioen gekozen.

Wij gaan een stad ontwerpen die bewoners een ander perspectief op het leven geeft, die in zijn geheel een nieuwe levenshouding uitdrukt. Een stad die symbool staat voor de gedachte dat verleden en toekomst onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Een Symbolische Stad.

We beginnen met een prototype. Dit doen we door een bestaande stad te demonteren in herkenbare puzzelstukjes. Deze leggen we voor ons op tafel om ze te sorteren. Vervolgens bouwen we, gebruikmakend van deze puzzelstukjes, een compleet nieuwe stad. We herschikken hem, geven hem opnieuw vorm. Dat valt op ontelbare manieren te doen, en de manier waarop we dat doen is minder belangrijk dan het überhaupt te doen. Het herschikken van de stad op zich laat namelijk al zien dat de nieuwe stad volledig bestaat uit oude componenten. Zo is elke herschikte stad een symbool voor de gedachte dat toekomst en verleden onlosmakelijk verbonden zijn.

Laten wij voor nu eens kijken naar de stad waar ons atelier ligt, Amsterdam. Laten we deze demonteren en opbouwen alsof het geologische lagen in de grond zijn. Eeuw na eeuw herbouwen we hem, om het symbolische karakter nog duidelijker te maken. Zo staan de zeecontainers in Westpoort voor de Amsterdamse traditie van handel. Het kantoorgebouw van Viñoly verbeeldt de dienstensector, die op de rug van de handel en het mkb is gegroeid. De kas op het dak staat voor de groene start-ups die tegenwoordig een brug naar de duurzame stad slaan. In de kern van de stad plaatsen we een ziel, een verhaal dat alle geologische lagen doorkruist, een groot orgel. Van al het glas dat tijdens de herschikking gebroken is, smelten we een gigantisch omhulsel dat we bedekken met het goud uit de kluisen van De Nederlandsche Bank.

Zo ontstaat de stad van de toekomst als stapeling van verleden, zowel materieel als cultureel. Een stad die compact is in plaats van uitgesmeerd, zodat hij goed te beheren is als energetisch huishouden. Een stad ook waarvan iedere bewoner weet dat deze uit verleden bestaat. Iedereen die niet zuinig met dat verleden is omgesprongen, ziet dat terug. De verwrongen grendel van de container is nog steeds verwrongen. De lijmresten op de kas zijn nog steeds zichtbaar. De constructiefout in de centrale kantoorverdieping zorgt ervoor dat de hele stad een klein beetje overhelt. Zo

laat de Symbolische Stad in haar geheel zien dat de toekomst net zo ver reikt als het verleden, en dat we het verleden moeten koesteren, willen we een toekomst voor ons zien.

Als we deze stad gebouwd hebben, zijn we benieuwd hoe deze stad het alledaagse leven verandert. Het zou ons niet verbazen wanneer de bewoners van de Symbolische Stad poëtischer gaan leven, in alles een verhaal gaan zien, een uitnodiging om overal vol aandacht en interesse mee om te gaan. Ja, dat zij inzien dat zij zelf eigenlijk ook maar een vorm van inter-esse zijn, een tussen-zijnde, balancerend tussen de toekomst van de stad, en het verleden.